

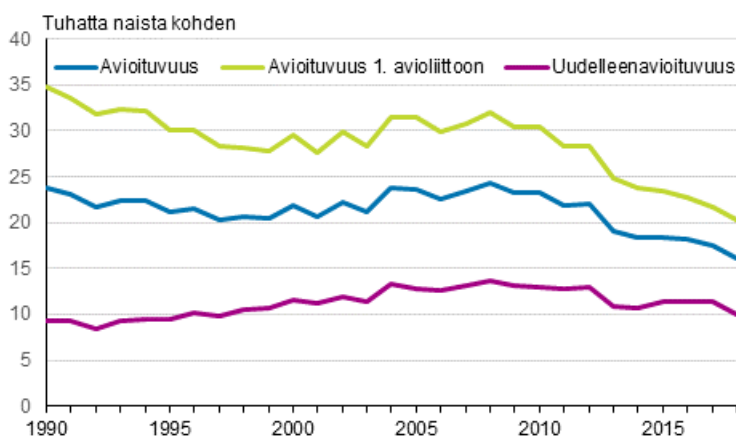
Siviilisäädyn muutokset 2018

Vuosikatsaus

Avioituvuuden aleneminen kiihtyi

Tilastokeskuksen mukaan avioituvuuden aleneminen voimistui vuonna 2018. Koko maan tasolla eri sukupuolta olevien parien avioituvuuden suunta on ollut jo yli vuosikymmenen vähenevä. Viime vuosina avioituvuuden vähentymistä on hidastanut uudelleenavioituvuuden pysyminen ennallaan. Vuonna 2018 uudelleenavioituvuuskin aleni, ja kun avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon jatkoi vähenemistään, kääntyi koko avioituvuus aiempaa jyrkempään laskuun. Kuviossa esitetään naisten avioituvuuden kehitystä, koska se on samanlainen kuin miesten. Miesten mukaan lasketut luvut ovat vain suuremmat kuin naisten.

Avioituvuus¹, avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon² ja uudelleenavioituvuus³ 1990–2018, puoliset eri sukupuolta

1. Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohti. 2. Ensimmäisen avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta naimatonta naista kohti. 3. Uudelleen avioituneet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 naimisissa ollutta naista kohti.

Vuonna 2018 uudelleen avioituneiden naisten määrä pieneni lähes 750:lla ja miesten määrä vähän yli 900:lla edelliseen vuoteen verrattuna ollen naisilla 5 500 ja miehillä 5 600 avioitunutta. Viimeisen runsaan 10 vuoden aikana uudelleen avioituneiden vuosimuutokset ovat olleet yleensä määrällisesti pieniä, paitsi edellä mainittu muutos vuonna 2018, ja tätä ennen vuonna 2013, jolloin uudelleen avioituneiden naisten määrä pieneni 1 100:lla ja vastaavasti miesten määrä lähes 1 000:lla.

Uudelleenavioituvuuskin kääntyi laskuun

Naisilla ensimmäisten avioliitosten osuus kaikista solmituista avioliitoista oli 75 prosenttia vuonna 2018. Osuus on pysynyt 75–77 prosentissa koko 2000-luvun. Näin ollen ensimmäisten avioliitosten avioituvuuden painoarvo koko avioituvuuden kehityksessä on suuri ja määrää paljolti sen suuntaa. Yleensä uudelleenavioituvuus vain joko lieventää alenevaa suuntausta tai sitten voimistaa sitä. Vuonna 2018 uudelleenavioituvuus aleni, mikä voimisti koko avioituvuuden laskua.

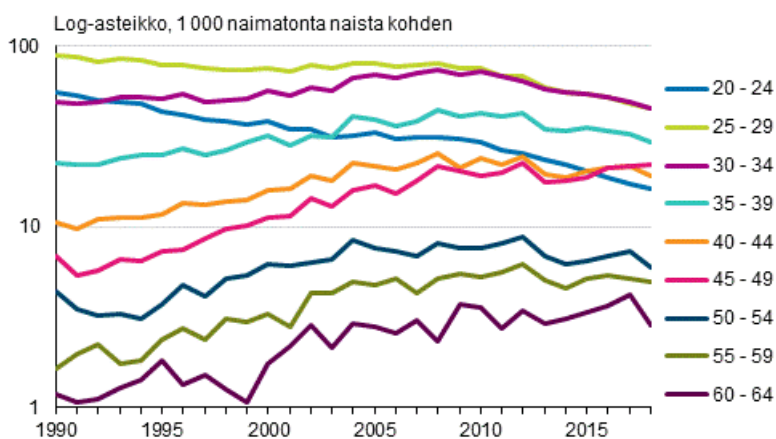
[Ensimmäisen avioliiton solmineiden keski-ikä](#) on pitkään noussut, mikä tarkoittaa avioitumisen siirtymistä yhä vanhemmalle iälle. Vuonna 2018 keski-ikäen pitkään jatkunut nousu pysähtyi kummallakin sukupuolella. Ensimmäisen avioitumisen myöhentyminen näkyy hyvin ensimmäisen avioliiton ikäryhmittäisten avioituvuuslukujen kehityksestä: 20–34-vuotiaiden avioituvuus on viime vuosina yhä alentunut. Näiden ikäluokkien avioituvuuden kehitys painaa koko avioituvuudenkin alenemaan.

Vuonna 1990 ensimmäisen avioliiton solmineista naisista 74 prosenttia oli 20–34-vuotiaita, vuonna 2018 osuus oli enää 55 prosenttia. Vastaavan ikäisillä miehillä on samanlainen kehitys, prosenttiosuus pienenee 88:sta 65:een.

Vuonna 1990 ensimmäisen avioliiton 35-vuotiaana tai sitä vanhempana solmineiden naisten osuus oli kuusi prosenttia ensimmäisistä solmituista avioliitoista, vuonna 2018 osuus oli kasvanut 25 prosenttiin pysyen samana kuin edellisellä vuonna. Vastaava osuus miehillä suureni 10 prosentista 34:ään. Nämä suurenevat osuudet näkyvät myös ensimmäisen avioliiton ikäryhmittäisten avioituvuuslukujen nousevina suuntauksina 35-vuotiailla ja sitä vanhemmilla. Vuonna 2018 vanhempien ikäryhmien avioituvuuden nousu kuitenkin taittui ja oli edellisvuotta pienempi.

Vaikka avioituvuus ensimmäiseen liittoon on suhteellisesti lisääntynyt huomattavasti vanhemmissa ikäryhmissä, niin solmittujen liittojen määrä ei ole suuri: 50–64-vuotiailla naisilla oli 490 ensimmäisen avioliiton solmimista, mikä vastaa kolmea prosenttia solmituista ensimmäisistä avioliitoista vuonna 2018. Se on yhtä suuri osuus kuin edellisellä vuonna.

Avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon naisen iän mukaan 1990–2018, puoliset eri sukupuolta

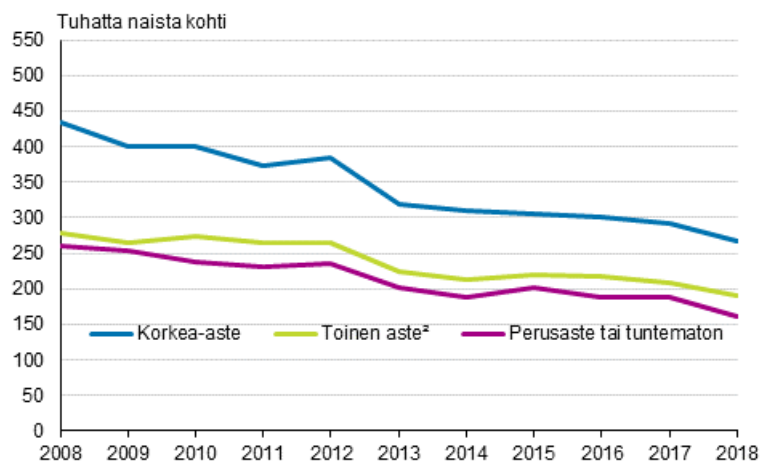

Avioituvuus vähentynyt kaikissa koulutusryhmissä

2000-luvulla avioituvuus oli korkeimmillaan vuonna 2008, minkä jälkeen sen suunta on ollut vähenevä. Vaikka koulutusryhmien välillä on eroa avioituvuudessa, niin avioituvuuden aleneminen näyttää edenneen samalla tavalla kaikissa koulutusryhmissä vuoteen 2018 saakka. Miesten avioituvuuden kehitys koulutusryhmittäin on samanlainen kuin naisten, mutta avioituvuus on suurempaa, ks. liitekuvio 1.

Tiedot koskevat vain Suomessa syntyneitä naisia ja miehiä. Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä puuttuu osa ulkomailla suoritetuista tutkinnoista, minkä takia monien ulkomailla syntyneiden tutkintotiedot ovat puutteelliset.

Suomessa syntyneiden naisten avioituvuus¹ koulutusasteen mukaan 2008–2018, puoliset eri sukupuolta

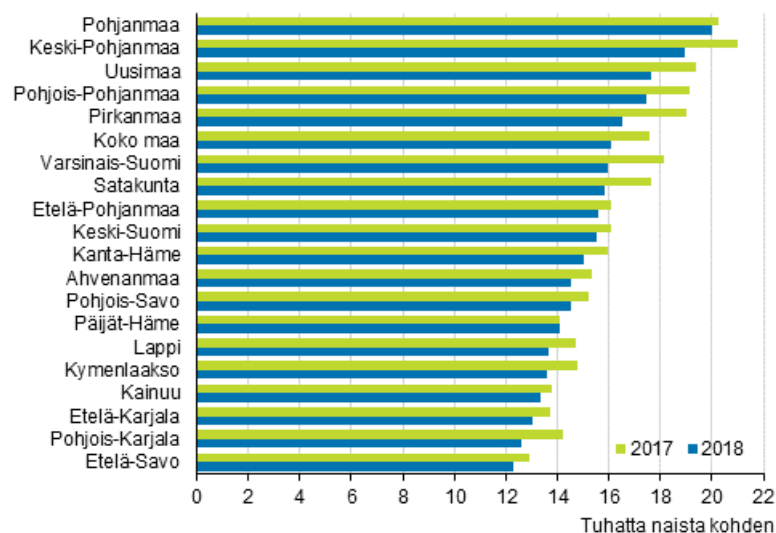

1. 20–64-vuotiaiden 5-vuotiskäryhmittäisten avioituvuuslukujen summa kerrottuna viidellä. Ikäryhmittäisten avioituvuuslukujen jakajana ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevat naiset. 2. Sisältää erikoisammattitutkinnot.

Vain Päijät-Hämeessä avioituvuus ennallaan

Päijät-Hämettä lukuun ottamatta avioituvuus oli vähäisempää kaikissa maakunnissa vuonna 2018 kuin vuonna 2017. Vihille mentiin suhteellisesti vilkkaimmin Pohjanmaalla ja vähiten Etelä-Savossa vuonna 2018. Avioituvuus väheni suhteellisesti eniten Pirkanmaalla, 13 prosenttia.

Avioituvuus¹ maakunnittain² ja koko maassa 2017 ja 2018, puoliset eri sukupuolta

1. Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohti. 2. Aluejako 1.1.2019.

Kansainväliset avioliitot vähenivät hieman

Koko maan avioituvuuden aleneminen näkyi myös kansainvälisten avioliittojen vähenemisenä. Suomessa vakinaisesti asuvista suomalaistaustaisista naisista seitsemän prosenttia avioitui ulkomaalaistaustaisen

miehen kanssa vuonna 2018. Vuotta aiemmin osuus oli hieman suurempi, 7,5 prosenttia. Yleensä ottaen suomalaistaustaisten naisten kansainvälisten avioliittojen osuus kaikista solmituista avioliitoista on kuitenkin vähitellen suurentunut. Vuosina 1990–2000 em. osuus oli 4–5 prosentin tasolla.

Suomalaistaustaisten miesten ja ulkomaalaistaustaisten naisten solmimien avioliittojen osuuden kehitys kaikista solmituista avioliitoista on samanlainen kuin suomalaistaustaisten naisten ja ulkomaalaistaustaisten miesten. Suomessa vakinaisesti asuvien suomalaistaustaisten miesten ja ulkomaalaistaustaisten naisten solmimien avioliittojen osuus kaikista solmituista avioliitoista väheni 7,1 prosentista 5,9 prosenttiin vuonna 2018.

Suomalaisten ja ulkomaalaisten välisistä avioliitoista ja avioeroista on enemmän tietoa [Maahanmuutto ja kotoutuminen –teemasivuilla](#).

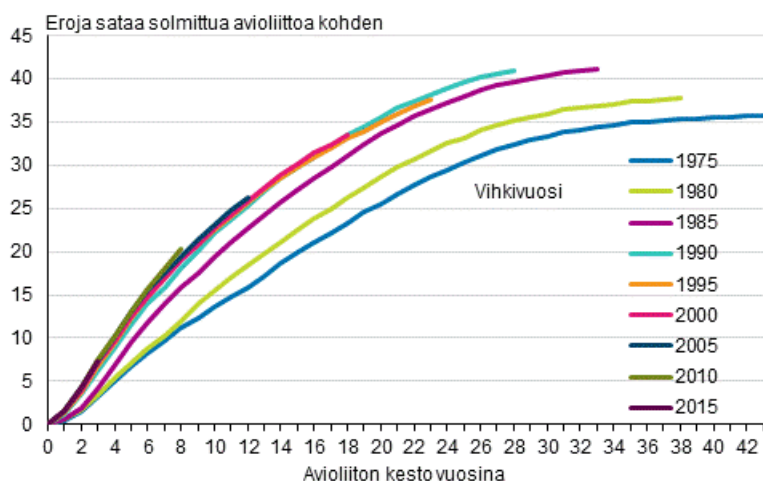
Edelleen lähes neljä kymmenestä ensimmäisestä avioliitosta päättyy eroon

Vuonna 2018 todennäköisyys, että naisen ensimmäinen avioliitto päättyy avioeroon, oli 37 prosenttia, mikä on yhden prosenttiyksikön pienempi kuin 2017. Vuoden 2018 luku on samalla tasolla kuin vuosina 2005–2017, jolloin se on vaihdellut 38:n ja 40:n prosentin välillä. Kiinnostava yksityiskohta on, että ensimmäisen avioliiton päättyminen leskeyteen on hieman todennäköisempää kuin avioliiton päättyminen avioeroon. Edellä mainitut todennäköisyydet perustuvat eri sukupuolta olevien avioparien yhden vuoden tapahtumiin, joiden avulla tuotetaan tapahtuman toteutumisen todennäköisyys. Tällöin esim. eronneisuus saadaan tiivistettyä yhteen lukuun. Samansuuntaisiin tuloksiin päästään seuraamalla eri vuosina eri sukupuolta olevien solmimien avioliittojen päättymistä eroon keston mukaan, mutta tällöin eronneisuuslukuja on yhtä monta kuin avioliiton solmimisvuosia.

Yleiskuva on se, että 1990-luvulta lähtien avioeronneisuus avioliiton keston mukaan näyttää olevan hyvin samanlaista eikä siten riipu avioliiton solmimisvuodesta. Esimerkiksi vuosina 1990–2008 solmituista avioliitoista viidesosa oli päättynyt eroon yhdeksäntenä vuonna.

Aivan viime vuosilta näyttäisi kuitenkin olevan viitteitä, että eronneisuus avioliiton alkuvuosina voisi olla hieman pienentymässä. Esimerkiksi vuonna 2014 solmituista avioliitoista 4,7 prosenttia päättyi eroon kolmantena avioliittovuotena, kun taas vuonna 2016 solmituista avioliitoista 4 prosenttia. Vastaavasti toisena avioliittovuotena päättyi eroon vuonna 2014 solmituista liitoista 1,7 prosenttia ja vuonna 2017 solmituista 1,3 prosenttia. Tämä 0,4 prosenttiyksikön muutos on pieneltä tuntuva, mutta pienissä lukumäärissä suhteellisesti suuri, 24 prosenttia.

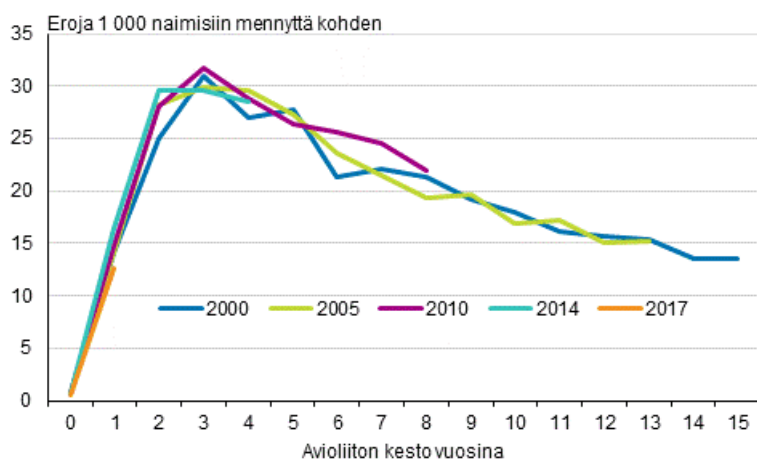
Eräinä vuosina avioliiton solmineiden naisten avioerokertymä vuoden 2018 loppuun mennessä, puoliset eri sukupuolta

Eronneiden osuus oli pitkään suurinta 1985 avioliiton solmineilla, kunnes vuonna 1989 solmituista avioliitoista muutaman kymmenyksen suurempi osuus oli päättynyt eroon vuoteen 2017 mennessä. Järjestys ole muuttunut vuoden 2018 aikana. Vuonna 1989 solmituista avioliitoista 41,7 prosenttia oli päättynyt avioeroon vuoden 2018 loppuun mennessä. Sen sijaan vuonna 1988 avioliiton solmineiden eronneiden osuus on nykyisin yhtä suuri kuin 1985 solmineiden eronneiden osuus, 41,2 prosenttia. 40 prosentin eronneiden prosenttiosuuteen päätyvät myös edellä mainittujen vuosien lähivuosina avioliiton solmineet: 1982–1984, 1986–1987 ja 1990–1993. Mikäli eronneisuus pysyy samalla tasolla kuin se on jo pitkään ollut, on hyvin mahdollista, että myös muut 1980-luvun ja 1990-luvun avioliittokohortit yltävät samalle tasolle eronneisuudessa kuin vuonna 1985 ja 1989 avioliiton solmineet.

Avioeron riski kasvaa jyrkästi heti avioliiton alkuvuosina, kuten seuraavasta kuviosta näkyy. Riski on ollut huipussaan kolmantena tai neljäntenä vuotena, kun on tarkasteltu vuodesta 1990 lähtien eri vuosina avioliiton solmineiden eronneisuutta. Eroamisen huipun saavuttamisen jälkeen eron riski pienenee hyvin samalla tavalla kaikissa avioliittokohorteissa. Kuviosta näkyy jo edellä viitattu aivan viime vuosien kehitys, jonka mukaan eron riski avioliiton alkuvuosina on hieman pienentynyt verrattaessa vuosia 2014 ja 2017. Seuraavat vuodet näyttävät, onko pienemisessä kyse vain satunnaisvaihtelusta.

Avioerot avioliiton solmimisvuoden ja avioliiton keston mukaan, naiset, puoliset eri sukupuolta

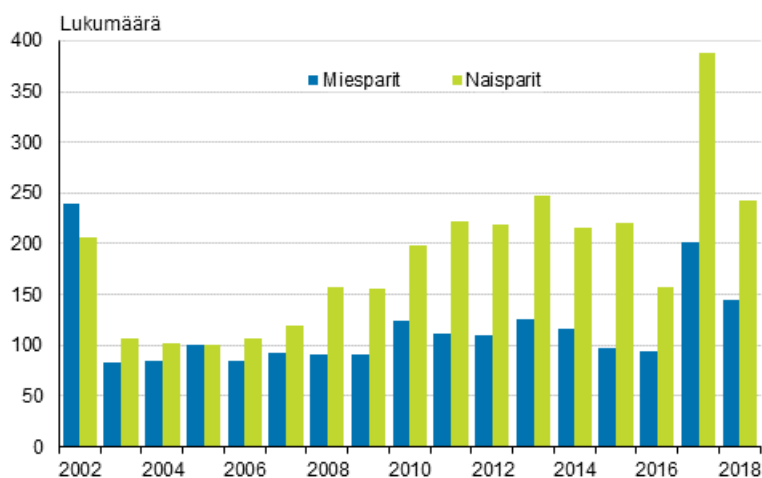

Samaa sukupuolta olevien solmittujen avioliittojen määrä pieneni 34 prosenttia

Avioliittolain muutoksen myötä maaliskuun 2017 alusta lähtien samaa sukupuolta olevat parit solmivat avioliiton eikä parisuhteita enää rekisteröidä. Vuoden 2017 maaliskuun alusta vuoden loppuun mennessä 554 samaa sukupuolta olevaa paria solmi avioliiton. Kun tähän lisätään 36 paria, jotka ennen lain muutosta rekisteröivät parisuhteensa, niin yhteensä vuonna 2017 sai alkunsa 590 samaa sukupuolta olevan avioliittoa tai rekisteröityä parisuhdetta. Vuonna 2018 solmittiin enää vain samaa sukupuolta olevien avioliittoja ja edellisvuodesta avioliittojen määrä väheni lähes parilla sadalla 387:ään. Se on samaa tasoa kuin vuoden 2013 rekisteröityjen parisuhteiden määrä, 373.

Vuodesta 2006 lähtien naiset ovat rekisteröineet parisuhteita vuosittain miehiä enemmän. Tähän ei ole tullut muutosta, kun vuonna 2017 alettiin solmia avioliittoja rekisteröidyn parisuhteen sijasta. Useana vuonna uusien naisparien määrä on ollut kaksinkertainen uusien miesparien määrään verrattuna.

Parisuhteiden rekisteröinnit 2002–2016 sekä parisuhteiden rekisteröinnit ja samaa sukupuolta olevien solmitut avioliitot 2017¹–2018

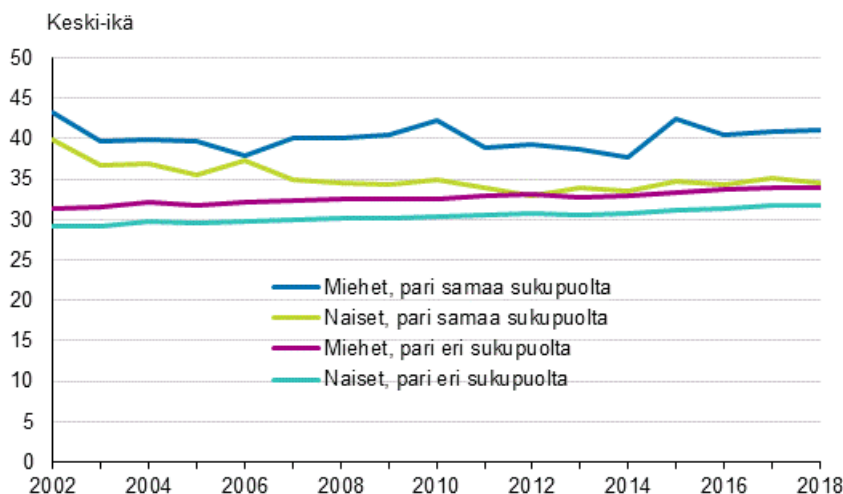
1. Vuosi 2017 sisältää sekä rekisteröidyt parisuhteet että solmitut avioliitot. Vuosi 2018 solmitut avioliitot.

Miesparien keski-ikä korkein ensimmäisen avioliiton solmineista

Tarkasteltaessa ensimmäisiä rekisteröityjä parisuhteita tai ensimmäisen avioliiton solmineita samaa sukupuolta olevia pareja, miesparien keski-ikä on ollut koko ajan naisparien keski-ikää selvästi korkeampi paitsi vuonna 2006, jolloin ne olivat lähes samat. Vuonna 2018 ensimmäisen avioliiton solmineiden miesparin keski-ikä oli 41 vuotta ja naisparin 34 vuotta.

Ensimmäisen parisuhteen rekisteröineiden naisten keski-ikä aleneminen pysähtyi vuoteen 2009, jolloin se oli 34 vuotta. Sen jälkeen se on hieman vaihdellut vuodesta toiseen ollen matalimmillaan 33 vuotta vuonna 2012. Naisparien keski-ikä aletessa se läheni myös ensimmäisen avioliiton solmineiden naisten keski-ikää, mutta viime vuosina ei ole tapahtunut keski-ikäen eron selvää supistumista. Vuonna 2018 edellä mainittujen keski-ikäen ero oli 2,7 vuotta.

Miesten ja naisten keski-ikä ensimmäistä parisuhdetta rekisteröitäessä tai avioliittoa solmittaessa 2002–2018

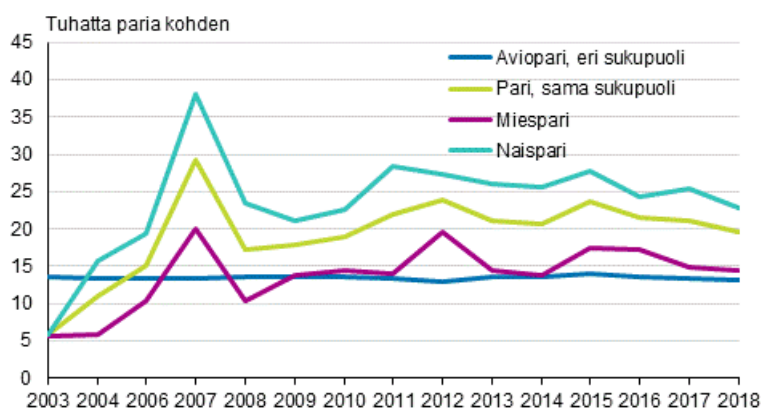
Samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus vähenemässä

Viime vuosina samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus on ollut laskussa, vaikka pitemmällä ajanjaksolla eronneisuuden suunta on edelleen lievästi kasvava. Eri sukupuolta olevilla avioeronneisuus on pysynyt lähes muuttumattomana.

Vuonna 2018 eronneisuuden muutokset olivat pieniä sekä eri että samaa sukupuolta olevilla pareilla. Eronneisuus samaa sukupuolta olevilla pareilla oli 20 tuhatta paria kohden, edellisenä vuonna luku oli 21. Vastaava eri sukupuolten avioeronneisuus pysyi ennallaan ollen 13 tuhatta paria kohden.

Mies- ja naisparien eronneisuuden välillä on ollut selvä ero, sillä naisparien eronneisuus on ollut vuodesta 2004 lähtien huomattavasti yleisempää kuin miesparien. Kun vuonna 2018 naisparienkin eronneisuus aleni miesparien ohella, niin koko samaa sukupuolten parien eronneisuus jatkoi viime vuonna todettua alenemista, mutta edellisvuotta hieman voimakkaammin.

Rekisteröityjen parien eronneisuus¹ ja avioeronneisuus 2003–2018

1. Erot rekisteröidystä parisuhteesta 2003–2017. Vuosi 2017 sisältää myös samaa sukupuolta olevien avioparien erot.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon iän mukaan sekä kokonaisavioituvuusluku ¹ 2007–2018, puoliset eri sukupuolta.....	9
Liitetaulukko 2. Avioituvuus ² maakunnittain ¹ 2007 - 2018, puoliset eri sukupuolta.....	10
Liitetaulukko 3. Avioerot äidin iän ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan 2018, puoliset eri sukupuolta.	10

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Suomessa syntyneiden miesten avioituvuus ¹ koulutusasteen mukaan 2008–2018, puoliset eri sukupuolta.....	11
Laatuseloste, siviilisäädyn muutokset.....	12

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon iän mukaan sekä kokonaisavioituvuusluku¹ 2007–2018, puoliset eri sukupuolta

Ikä	Vuosi											
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kokonaisavioituvuusluku	68	71	68	69	64	64	56	54	53	53	50	47
15-19	4,4	4,3	4,4	4,3	4,0	4,0	3,7	3,3	2,7	2,9	2,7	2,4
20-24	31,4	31,2	30,6	29,3	26,5	25,7	23,6	21,9	20,3	18,7	17,3	16,4
25-29	77,9	79,8	75,6	75,1	67,9	68,9	59,1	56,1	53,9	52,0	47,9	44,9
30-34	71,3	73,3	70,2	71,8	68,1	64,6	57,7	56,0	54,3	52,3	49,4	45,4
35-39	38,1	44,0	40,6	43,0	41,1	42,6	34,6	33,8	35,5	33,7	32,9	29,4
40-44	22,7	25,3	21,4	24,1	22,0	24,3	19,7	18,6	20,2	21,2	21,8	19,0
45-49	18,0	21,8	20,2	19,1	19,8	22,5	17,5	17,8	18,9	21,2	21,5	22,0

1) Kokonaisavioituvuusluku kuvaa, kuinka suuri osuus kaikista naisista, tässä 100 henkeä kohden, solmii eläessään avioliiton edellyttäen, että kukaan heistä ei kuole ja että kyseisen vuoden ikäryhmittäinen avioituvuus on voimassa koko ajan näiden naisten kuoluessa ikäryhmään 15–49 vuotta. Se on laskettu summaamalla yhteen koko ikävälän ensimmäisten avioliittojen ikäryhmittäiset avioituvuusluvut. Avioituvuusluku lasketaan tässä suhteuttamalla avioliiton solmineet kaikkiin ikäryhmän naisiin.

Liitetaulukko 2. Avioituvuus² maakunnittain¹ 2007 - 2018, puoliset eri sukupuolta

Alue ¹	Vuosi											
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Koko maa	23,4	24,4	23,3	23,2	21,9	22,1	19,1	18,4	18,5	18,2	17,6	16,1
Uusimaa	25,8	26,6	25,8	25,1	23,4	23,2	20,7	20,0	20,1	19,7	19,4	17,6
Varsinais-Suomi	22,8	25,0	23,2	22,9	21,1	21,2	18,6	18,4	18,4	17,8	18,1	15,9
Satakunta	21,6	23,6	21,4	20,9	21,5	21,4	18,8	17,5	18,0	19,2	17,6	15,8
Kanta-Häme	22,9	25,8	22,4	21,1	21,5	21,5	19,2	17,9	17,0	17,5	16,0	15,0
Pirkanmaa	24,7	26,2	25,3	25,6	24,6	24,6	21,5	20,1	20,4	19,5	19,0	16,5
Päijät-Häme	21,8	21,1	20,9	20,7	18,9	18,8	16,7	15,8	16,7	14,8	14,1	14,1
Kymenlaakso	20,6	22,7	21,8	21,1	19,5	20,1	17,6	15,8	15,8	15,9	14,8	13,6
Etelä-Karjala	18,7	18,4	19,8	19,4	19,8	17,3	14,9	15,7	14,2	15,2	13,7	13,1
Etelä-Savo	17,5	17,3	15,3	16,4	15,8	15,5	14,2	13,5	13,5	13,3	12,9	12,3
Pohjois-Savo	20,1	21,4	19,0	20,2	19,5	20,8	17,1	16,2	15,5	14,6	15,2	14,5
Pohjois-Karjala	19,3	19,4	17,6	18,9	16,9	19,4	15,7	15,9	15,2	15,6	14,2	12,6
Keski-Suomi	22,3	23,5	23,2	23,0	21,3	22,0	17,9	16,5	16,6	17,6	16,1	15,5
Etelä-Pohjanmaa	22,8	22,3	22,0	22,8	21,6	22,2	18,1	18,6	18,2	17,1	16,1	15,6
Pohjanmaa	23,9	27,4	24,0	24,6	22,8	22,4	19,2	18,6	20,1	21,2	20,2	20,0
Keski-Pohjanmaa	26,3	25,8	24,6	27,0	27,1	25,0	21,1	21,7	24,3	22,2	21,0	19,0
Pohjois-Pohjanmaa	28,0	27,8	27,2	27,5	25,2	25,6	21,1	21,0	20,4	19,9	19,2	17,5
Kainuu	18,4	18,7	19,2	17,6	16,3	18,6	14,3	14,7	14,3	14,3	13,8	13,4
Lappi	19,6	20,0	19,6	20,7	19,2	21,7	17,1	16,4	16,7	16,4	14,7	13,4
Ahvenanmaa	17,8	21,0	17,9	21,0	16,3	20,2	16,7	16,2	16,5	17,0	15,3	14,5

1) Aluejako 1.1.2019.

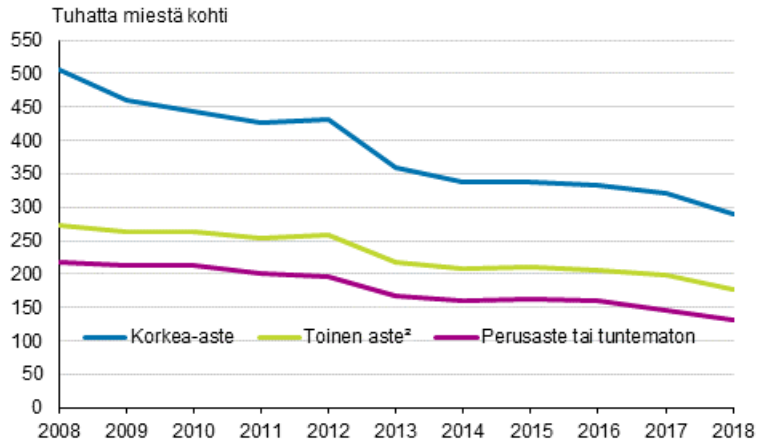
2) Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohden.

Liitetaulukko 3. Avioerot äidin iän ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan 2018, puoliset eri sukupuolta

Äidin ikä	Lasten lukumäärä								
	Yhteensä	0	1	2	3	4	5	6-	0-17 lapsia yhteensä
Yhteensä	12 999	4 830	2 823	3 510	1 328	383	83	42	16 031
-19	4	1	3	-	-	-	-	-	3
20-24	289	141	94	49	5	-	-	-	207
25-29	1 070	429	256	286	70	25	3	1	1 159
30-34	2 025	550	421	663	278	81	23	9	3 073
35-39	2 455	406	456	969	438	143	24	19	4 517
40-44	2 319	354	522	923	390	98	26	6	4 092
45-49	1 878	584	640	491	124	26	7	6	2 176
50-54	1 383	887	349	115	22	9	-	1	687
55-59	793	702	77	12	1	1	-	-	108
60-	783	776	5	2	-	-	-	-	9

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Suomessa syntyneiden miesten avioituvuus¹ koulutusasteen mukaan 2008–2018, puoliset eri sukupuolta

1. 20–64-vuotiaiden 5-vuotiskäryhmittäisten avioituvuuslukujen summa kerrottuna viidellä. Ikäryhmittäisten avioituvuuslukujen jakajana ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevat. 2. Sisältää erikoisammattitutkinnot.

Laatuseloste, siviilisäädyn muutokset

1. Tilastotietojen relevanssi

Suomen väestötieto perustuu Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä saataviin tietoihin. Paikalliset väestörekisteriviranomaiset päivittävät väestötietojärjestelmään jatkuvasti tietoja maassa asuvan väestön keskuudessa tapahtuvista väestönmuutoksista. Vuodesta 1975 lähtien Tilastokeskus on saanut väestötiedot Väestörekisterikeskuksesta.

Suomen viimeinen henkikirjoitus tehtiin 1.1.1989. Sen jälkeen väestötietojärjestelmää on päivitetty muutosilmoituksin. Väestötietojärjestelmään tallennettavat tiedot määrittelee laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (21.8.2009/661). Päättyneen vuoden väestönmuutosilmoituksia odotetaan seuraavan vuoden tammikuun viimeiseen päivään asti.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös väestötilatot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilatot väestötietojärjestelmän tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys. TK-00-954-18).

Kotikuntalain mukaan henkilön kotikunta ja asuinpaikka merkitään väestötietojärjestelmään. Kotikunta on kunta, jossa henkilö asuu tai se, jota hän pitää kotikuntanaan asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta tai johon hänellä on em. seikkojen perusteella kiinteä yhteys (Kotikuntalaki 201/1994). Väestötietojärjestelmässä väestö jaetaan läsnä- ja poissaoleviin. Läsnäolevia ovat kaikki maassa vakinaisesti asuvat henkilöt. He ovat joko Suomen kansalaisia tai ulkomaalaisia. Poissaolevaan väestöön siirretään Suomen kansalainen, joka muuttaessaan on ilmoittanut olevansa vähintään vuoden poissa Suomesta. Poikkeuksen muodostavat ne Suomen kansalaiset, jotka ovat diplomaatteja, kehitysyhteistyössä toimivia yms. (Kotikuntalaki 201/1994). Väestönmuutostilastoa laadittaessa on otettu huomioon vain tapahtumahetkellä läsnäolevien väestönmuutokset. Henkilön siirtyminen muualta Suomeen luetaan mukaan väestötietojärjestelmään, jos hänen muuttoilmoituksella kotipaikakseen ilmoittama asuinpaikka myöhemmin hyväksytään hänen vakinaiseksi asuinpaikakseen.

Avioerot

Avioerotilasto perustuu tuomioistuinten väestötietojärjestelmään ilmoittamiin päätöksiin myönnetyistä avioeroista. Tilastossa ovat mukana myös ne tapaukset, joissa Suomessa vakinaisesti asuville henkilöille on myönnetty ero jossakin ulkomaan tuomioistuimessa. Jos avioero on myönnetty ulkomailla, siitä on esitettävä selvitys rekisterinpitäjälle avioeron rekisteröimiseksi. Poikkeuksena ovat Ruotsissa Suomen kansalaiselle myönnetty avioerot, joista Ruotsin rekisterinpitäjä ilmoittaa suoraan rekisterinpitäjälle Suomessa.

Ulkomailla Suomen kansalaiselle myönnetty avioero vaatii yleensä Helsingin hovioikeuden vahvistuksen ennen rekisteröintiä. Ilman vahvistusta voidaan rekisteröidä Pohjoismaissa annetut avioeropäätökset sekä EU-maissa 1.3.2001 tai sen jälkeen myönnetty avioeropäätökset.

Vuosina 1980–2016 avioeroilla tarkoitettiin Suomessa vakinaisesti asuvien naisten eroja ellei toisin ollut mainittu. Tilastovuodesta 2017 lähtien avioeroiksi tilastoidaan avioerot, joissa vähintään toinen puolisoista on asunut vakinaisesti Suomessa avioeron myöntämispäivänä. Avioliittolain muutos, joka tuli voimaan 1.3.2017, mahdollisti sen, että samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton (156/2015). Vuodesta 2017 lähtien avioerojen kokonaismäärä muodostuu eri sukupuolta ja samaa sukupuolta olevien avioerojen määrästä.

Avioliittolain muutos (411/1987), joka tuli voimaan 1.1.1988, helpotti avioeron saantia. Avioerojen määrä kasvoi loppuvuodesta 1988, jolloin ensimmäiset lain muutoksen mukaiset erot olivat mahdollisia (1/2 vuoden harkinta-aika). Avioliittolaissa ei ole enää säännöksiä ”avioliiton peruuntumisesta”. Ennen uutta 1988 voimaan tullutta lain muutosta nämä olivat omina luokkinaan, nyt avioerojen joukossa.

Seuraavassa määritellyt tunnusluvut voidaan laskea naisille ja miehille, vaikka ne on määritelty laskettavaksi vain naisille.

Ikäryhmittäisellä avioeronneisuusluvulla tarkoitetaan tietyn ikäryhmän naisten erojen määrää tuon ikäryhmän keskiväkiluvun 1000 naimisissa olevaa naista kohden.

Avioeron todennäköisyys ensimmäisille avioliitoille on tuotettu monitilaisia elinajantauluja soveltamalla. Elinajantaulujen pohjana ovat tilastovuoden naisten ikäryhmittäiset avioituvuus-, kuolevuus-, leskeytymis- ja avioeronneisuusluvut huomioimatta miehen ikää tai sitä, onko avioliitto miehelle ensimmäinen vai ei.

Avioliitot

Avioliittotilasto perustuu maistraattien väestötietojärjestelmään tallentamiin tietoihin solmituista avioliitoista. Kirkollisista vihkimisistä maistraatit saavat tiedot seurakunnista. Vuosina 1980–2016 solmituilla avioliitoilla tarkoitettiin Suomessa vakinaisesti asuvien naisten avioliittoja ellei toisin ollut mainittu. Tilastovuodesta 2017 lähtien solmituilla avioliitoilla tarkoitetaan avioliittoja, joissa avioliiton solmimishetkellä vähintään toinen puolisoista asuu vakinaisesti Suomessa. Avioliittolain muutos, joka tuli voimaan 1.3.2017, mahdollisti sen, että samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton (156/2015). Vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä on siten eri sukupuolta ja samaa sukupuolta olevien puolisoitten solmimien avioliittojen määrä.

Eri sukupuolta olevien naimisiin menneiden miesten ja naisten määrä ei ole sama, koska niiden solmittujen avioliittojen lukumäärä, joissa osapuolina ovat Suomessa vakinaisesti asuva nainen ja ulkomailla vakinaisesti asuva mies, on eri kuin niiden, joissa osapuolina ovat Suomessa vakinaisesti asuva mies ja ulkomailla vakinaisesti asuva nainen. Seuraavassa määritelty tunnusluku voidaan laskea naisille ja miehille, vaikka se on määritelty laskettavaksi vain naisille.

Ikäryhmittäisellä avioituvuusluvulla tarkoitetaan tietyn ikäryhmän avioliiton solmineiden naisten määrää tuon ikäryhmän keskiväkiluvun 1000 ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohden.

Rekisteröity parisuhde

Rekisteröity parisuhde on kahden samaa sukupuolta olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön rekisteröity parisuhde (Laki rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950). Parisuhteen rekisteröinti siviilivihkimisen toimittamiseen oikeutettu viranomaisena. Mahdollisuus rekisteröidä parisuhde Suomessa päättyi helmikuun viimeinen päivä 2017 (laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain muuttamisesta 250/2016). Maaliskuun alusta lähtien 2017 samaa sukupuolta olevat henkilöt ovat voineet solmia avioliiton (156/2015). Rekisteröity parisuhde purkautuu, kun parisuhteen toinen osapuoli kuolee tai julistetaan kuolleeksi taikka parisuhde puretaan tuomioistuimen päätöksellä.

Tilasto rekisteröidyistä parisuhteista perustuu maistraattien väestötietojärjestelmään viemiin tietoihin. Rekisteröityjen pariin erotilasto perustuu tuomioistuinten väestötietojärjestelmään päivittäisiin tietoihin myönnetyistä eropäätöksistä.

Avioliittolain muutoksen myötä Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen maistraatille. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona maistraatti on saanut ilmoituksen. Tilastossa ilmoituksella avioliitoksi muuttuneita rekisteröityjä parisuhteita ei lasketa vuositilastoon solmituiksi avioliitoiksi.

Siviilisääty

Henkilön siviilisäädyllä on tarkoitettu avioliittolain (234/29) mukaista asemaa. On huomioitava, ettei avioliitto ole siviilisääty. Avioliitossa elää jokaisen siviilisäädyn edustajia, myös virallisesti edelleen naimisissa olevia.

Nykyiset avioerosäännökset eivät enää tunne asumuseron käsitettä. Vanhojen avioerosäännösten nojalla ennen 1.1.1988 asumuseroon tuomitut ja edelleen asumuserossa elävät on tilastoissa luettu naimisissa oleviin.

Siviilisäätyluokitus on seuraava: naimaton, naimisissa, eronnut, leski, rekisteröidyssä parisuhteessa, eronnut rekisteröidystä parisuhteesta, leski rekisteröidyn parisuhteen jälkeen.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maistraatit ylläpitävät väestötietojärjestelmää tallentamalla sinne saamansa tiedot maassa asuvan väestön keskuudessa tapahtuvista väestönmuutoksista. Tietoihin voidaan lisätä tietoja maistraatissa tehdyistä

päätöksistä. Evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat toimittavat myös tietoja väestönmuutoksista maistraateille. Tuomioistuimet vievät tiedot väestönmuutoksista tekemistään päätöksistään väestötietojärjestelmään. Tilastokeskus saa väestötietojärjestelmästä väestönmuutostiedot konekielisessä muodossa viikoittain.

Tilastokeskus on odottanut tietoja edellisen tilastovuoden väestönmuutoksista seuraavan vuoden tammikuun loppuun asti lukuun ottamatta kuolleena syntyneiden tietoja, joita on odotettu syyskuun loppuun. Tammikuun jälkeen ilmoitetut tiedot edellisten vuosien väestönmuutoksista sisältyvät seuraavan tilastovuoden aineistoon. Välillä helmikuu tilastovuosi ja tammikuu tilastovuosi+1 ilmoitetut neljän edeltävän vuoden tapausten tiedot sisältyvät tilastovuoden aineistoon.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Yleisesti ottaen Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmää voidaan pitää henkilöiden suhteen erittäin kattavana. Jotta henkilö saa henkilötunnuksen, hänet on kirjattava väestötietojärjestelmään. Eläminen Suomessa ilman henkilötunnusta on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Laillinen työssäkäynti, pankkitilin avaaminen, asioiminen viranomaisten kanssa jne. edellyttää henkilötunnusta.

Väestötietojärjestelmää on pidetty yllä henkikirjoituksen lakkauttamisen jälkeen vuodesta 1989 pelkästään väestönmuutosilmoituksin. Näiden oikeellisuudesta kertoo väestötietojärjestelmästä tehty osoitteiden luotettavuustutkimus.

Väestörekisterikeskus on teettänyt Tilastokeskuksella otantatutkimuksen osoitetietojen oikeellisuudesta. Noin 11 000 hengeltä tiedustellaan, onko heidän osoitteensa väestötietojärjestelmässä oikea. Viimeisimmässä vuoden 2012 tutkimuksessa vastanneista 98,9 prosentilla tieto oli oikein.

Kunnallisvaalien yhteydessä ulkomaalaisten äänioikeusilmoitusten palautukset paljastavat yleensä noin 1000 henkeä, jotka ovat muuttaneet maasta ilmoitusta tekemättä ja ovat siten olleet edelleen tilastoituna väestöön. Väestörekisterikeskus poistaa heidät väestötietojärjestelmän maassa asuvasta väestöstä ennen seuraavaa vuodenvaihdetta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lopulliset väestönmuutostilastot julkistetaan vuosittain huhti-toukokuussa lukuun ottamatta tilastoa kuolleena syntyneistä, joka on saatavissa lokakuussa. Aluejakona on vuodesta 1999 lähtien käytetty seuraavan vuoden ensimmäisen päivän aluejakoa. Näin ollen kunnat, jotka yhdistyvät vuoden ensimmäisenä päivänä on tilastoitu yhteen jo edellisen vuoden viimeisen päivän tilastoihin. Tieto yhdistyneiden kuntien väestönmuutoksista ennen yhdistymistä on saatavilla vuodesta 2003 lähtien.

Kunnittaisia ennakkollisia väestötietoja on saatavilla kuukausittain. <http://www.stat.fi/til/vamuu/tau.html>.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Väestön perustiedot on saatavilla sähköisessä muodossa kunnittain tai kuntaa suuremmilla aluejaoilla Tilastokeskuksen veloittamattomasta Tilastotietokannasta (StatFin-tilastopalvelu) osoitteessa:

<http://tilastokeskus.fi/tup/tilastotietokannat/index.html>

Väestötilastoja vuodesta 1750 lähtien on digitoitu pdf-muotoon Kansalliskirjaston Doria palveluun.

[Väestörakenne ja Väestönmuutokset –julkaisuja Doriassa.](#)

[Väestölaskenta-julkaisuja Doriassa.](#)

Maksullisessa sähköisessä Väestötilastopalvelussa on saatavilla eritellympää tietoa väestöstä mm. kunnan osa-alueittain. Palvelusta saa lähempiä tietoja osoitteesta:

<http://tilastokeskus.fi/tup/vaestotilastopalvelu/index.html>

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vertailtavissa olevia alueellisia väestönmuutosaikasarjoja on saatavissa maksuttomasti vuodesta 1990 lähtien. Taulukoissa ilmoitetaan aina mitä aluejaotusta on käytetty.

Väestönmuutostietoja syntyneiden, kuolleiden ja avioliiton solmineiden määristä on saatavilla vuodesta 1749 lähtien. Vuodesta 1773 lähtien on tietoja synnyttäneistä äideistä viisivuotiskäryhmittäin ja vuodesta 1936 lähtien kaikista syntyneistä lapsista äidin iän mukaan. Vuoden 1877 tilastouudistuksen myötä kuolleista alettiin keräämään tietoja 1-vuotiskäryhmittäin, joka mahdollisti tarkkojen kuolleisuus- ja elinajan taulujen laskemisen aloittamisen 1880-luvulta alkaen. Em. tilastouudistuksen ansiosta myös maassamuutosta ja avioeroista alettiin kerätä tietoja vuosittain.

Avioliittolain muutos 1.3.2017 mahdollisti samaa sukupuolta oleville solmia avioliitto. Tämä merkitsee, että vuodesta 2017 lähtien vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä muodostuu solmituista avioliitoista, joissa puoliset voivat olla eri tai samaa sukupuolta.

Vuosina 1980–2016 vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä muodostui avioliitoista, joissa vähintään vaimo asui vakinaisesti Suomessa. Vuodesta 2017 lähtien eri sukupuolten solmimien avioliittojen kokonaismäärään lasketaan mukaan myös ne solmitut avioliitot, joissa vain aviomies asuu avioitumishetkellä vakinaisesti Suomessa. Uutta laskentatapaa soveltaen on kuitenkin mahdollista taulukoida taannehtivasti vertailukelpoisia eri sukupuolten solmimien avioliittojen määriä vuodesta 1990 lähtien.

Taulukoitaessa siviilisäädyn muutosten tietoja alueittain, esim. kunnittain, niissä tapauksissa, joissa pariskunta asuu vakinaisesti Suomessa, mutta puolisoiden tai osapuolien tapahtumahetken asuinkunnat eivät ole samat, valitaan eri sukupuolten muutostapahtumassa naisen asuinkunta ja samaa sukupuolten olevien muutostapahtumassa nuoremman puolison tai osapuolen asuinkunta. Menettelyn periaate on sama kuin aiemminkin. Muissa tapauksissa valitaan sen puolison tai osapuolen asuinkunta, joka asuu vakinaisesti Suomessa.

Rekisteröityjen parisuhteiden vahvistamisten määristä on saatavissa tietoja vuodesta 2002 vuoteen 2017 ja erojen määristä vuodesta 2002 lähtien. Samaa sukupuolta olevien solmimien avioliittojen ja erojen määristä on saatavissa tietoja vuodesta 2017 lähtien.

Koko maan väestönmuutosten aikasarja alkaa vuodesta 1749.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokeskuksen muissa tilastoissa pohjatietona väestön osalta käytetään väestötilaston aineistoa. Näin ollen Tilastokeskuksen eri tilastot täsmäävät väestötietojen suhteen.

Lisätietoja

Timo Nikander 029 551 3250
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

info@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Siviilisäädyn muutokset 2018. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-6413 (pdf)